

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Oplegnotitie voor Provinciale Staten bij
verkeersveiligheidsrapportages

Zaaknummer
434942

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 15 mei 2024

Geachte voorzitter,

In de afgelopen periode hebben wij twee onderzoeken laten uitvoeren naar de verkeersveiligheid in Zeeland. Wij bieden u deze twee rapportages graag ter informatie aan:

1. Onderzoek van Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) naar de Zeeuwse Staat van de Verkeersveiligheid 2023
2. Onderzoek van Arcadis naar de Verkeersveiligheid op N-wegen van de Provincie Zeeland

In deze brief zullen wij ingaan op:

- De provinciale doelen op verkeersveiligheid.
- De uitkomsten van de onderzoeken.
- Het vervolgproces dat wij naar aanleiding van deze onderzoeken opzetten.

Provinciale doelen verkeersveiligheid

Ons doel is om het aantal vermijdbare verkeersslachtoffers in 2050 te verminderen naar nul, met als tussendoel voor 2030 een halvering van het aantal slachtoffers. Dit in lijn met de Europese en nationale verkeersveiligheidsdoelen. Vooralsnog heeft het SWOV landelijk geconcludeerd dat gezien de ontwikkelingen het tussendoel niet of nauwelijks realistisch is¹

Toch willen we met elkaar de komende jaren een maximale inspanning leveren om de verkeersveiligheid voor deelnemers aan het Zeeuwse verkeer zo groot mogelijk te laten zijn. Inspanningen worden verricht in de driehoek van gedrag, handhaving en infrastructuur. Met de inzet van het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) zetten we in de provincie stevig in op gedragsbeïnvloeding en educatie, we zijn als lokale en regionale overheden in gesprek met het Rijk hoe verkeershandhaving beter kan en werken als Provincie projectmatig aan het verkeersveiliger maken van de provinciale infrastructuur.

De beschikbare middelen daarvoor zijn niet onbeperkt. Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden. Deze twee onderzoeken zijn het startpunt voor een gesprek over de manier waarop de verkeersveiligheid in Zeeland verder verbeterd kan worden. Het legt een goede basis om die keuzes, in overleg met elkaar, net weer een beetje slimmer te maken en te prioriteren op de in te zetten acties.

¹ Rapport Kiezen of delen, welke maatregelen kunnen zorgen voor een halvering verkeersslachtoffers in 2030?, R2022-8, SWOV link naar het rapport: <https://swov.nl/nl/publicatie/kiezen-delen>

Uitkomsten van de onderzoeken

Zeeuwse Staat van de Verkeersveiligheid 2023

Dit onderzoek geeft een overkoepelend beeld van de totale verkeersveiligheid in de provincie Zeeland en is relevant voor alle Zeeuwse wegbeheerders. Belangrijkste uitkomsten uit het rapport zijn:

1. In tegenstelling tot een landelijke trend stijgt het aantal verkeersdoden in Zeeland niet. Bij gelijkblijvend beleid is de verwachting dat het aantal dodelijke slachtoffers in Zeeland zal stagneren. Wel is de verdeling van ongevalslocaties met dodelijke afloop aan het veranderen van Provinciale wegen naar wegen met een maximumsnelheid van 50 km/u.
2. Het SWOV verwacht dat de aantallen ernstig verkeersgewonden met bestaand beleid sterk zullen stijgen in de toekomst, met landelijke mogelijk een verdubbeling richting 2040. Bij ongewijzigd beleid lijkt ook in Zeeland een stijging van het aantal ernstig verkeersgewonden onvermijdelijk, mede vanwege de sterke vergrijzing. Stevig inzetten op bewezen effectieve verkeersveiligheidsmaatregelen - op het gebied van infrastructuur, gedragsbeïnvloeding en handhaving - en zo de risico's in het verkeer verlagen, kan het toekomstig aantal slachtoffers sterk beperken.
3. De mortaliteit en morbiditeit (respectievelijk aantal verkeersdoden en aantal ernstig verkeersgewonden per miljoen inwoners) zijn in Zeeland hoger dan landelijk.
4. Op basis van recent geactualiseerd onderzoek over de maatschappelijke kosten van verkeersonveiligheid, worden de maatschappelijke kosten van verkeersdoden en (matig en ernstig) verkeersgewonden in Zeeland geschat op gemiddeld € 470 miljoen per jaar over 2014-2022. De totale maatschappelijke kosten van verkeersonveiligheid - inclusief lichter gewonden en ongevallen met uitsluitend materiële schade - bedragen in Zeeland naar schatting ongeveer € 700 miljoen per jaar.

Het SWOV adviseert de volgende prioriteiten voor Zeeland als geheel:

1. Geef prioriteit aan het voorkomen van enkelvoudige ongevallen.
2. Aandacht voor wegen binnen de bebouwde kom (wegen in beheer van gemeenten).
3. Blijf inzetten op de veiligheid van (oudere) fietsers.
4. Verbeter de metingen van risico-indicatoren.
5. Blijf inzetten op handhaving en gedragsbeïnvloeding.
6. Blijf inzetten op bewezen effectieve maatregelen.

Verkeersveiligheidsonderzoek N-wegen Provincie Zeeland

Dit onderzoek geeft een objectieve weergave van de staat van de N-wegen in beheer van de Provincie. De wegen zijn beoordeeld op basis van zowel ongevalsdata (reactief) als wegkenmerken (proactief). In algemene zin spelen er op deze wegen vijf hoofdthema's:

1. Risicogedrag.
2. Gemotoriseerd verkeer op kruispunten.
3. Gemotoriseerd verkeer op wegvakken.
4. Langzaam verkeer op kruispunten.
5. Langzaam verkeer op wegvakken.

Adviespunten voor strategische beleidskeuzes om de verkeersveiligheid op de N-wegen te verbeteren zijn volgens het rapport van Arcadis:

1. Borg de verkeersveiligheidsaanpak in een 'safe system approach'.
2. Investeer extra in verkeersveiligheid bij regulier groot onderhoud.
3. Neem quick-win-maatregelen op trajecten zonder groot onderhoud op korte termijn.
4. Investeer in de meest gevaarlijke locaties.

Vervolgstappen

Op basis van bovenstaande onderzoeken en het bestaande beleid willen we de komende tijd de aanpak van de verkeersveiligheid aanscherpen. Aangezien infrastructurele maatregelen relatief hoge investeringen vragen is het belangrijk hierin te gaan prioriteren, in samenhang met onze andere inzet op het gebied van gedrag en educatie en het landelijke en regionale gesprek over handhaving.

Deze onderzoeken beschouwen we als een startpunt van het komen tot aanscherping van onze aanpak en prioritering. Hiermee willen we inzetten op de meest efficiënte en effectieve maatregelen. Het verbeteren van de verkeersveiligheid in Zeeland doen we echter niet alleen. Om te komen tot een kosteneffectieve aanpak willen we in gesprek met al onze partners. De keuze of een investering in het (nog) verkeersveiliger maken van provinciale wegen noodzakelijk is vraagt daarbij om een brede afweging.

Daarbij is het nodig om te benoemen waar we in Zeeland in de komende jaren de grootste verkeersveiligheidswinst kunnen behalen. Met name onder de (oudere) fietsers zien we dat het risico op een ongeval groter wordt terwijl de veiligheid voor automobilisten steeds groter wordt. Hoe we komen tot een goede balans vraagt om keuzes.

Het onderzoek naar de verkeersveiligheid op de Provinciale N-wegen geeft indicaties binnen opgestelde scenario's over de kosten van de maatregelen en de effecten die deze hebben. We stellen voor om een programmatische aanpak te ontwikkelen voor het vergroten van de verkeersveiligheid, rekening houdend met de haalbaarheid en effectiviteit van maatregelen.

De maatregelen die hier onder genoemd worden kunnen daarom in de ontwikkeling van de aanpak beoordeeld worden op effectiviteit en haalbaarheid. Deze maatregelen zijn daarom indicatief aan mogelijke maatregelen, maar kunnen tijdens de ontwikkeling van de aanpak veranderen. Mogelijk zal dit ook leiden tot een afwegingskader. Hierbij zullen quick-win maatregelen gecombineerd worden met maatregelen die binnen de huidige investeringsagenda toegevoegd kunnen worden aan lopende projecten en regulier onderhoud. Voorbeelden van quick-win maatregelen zijn het aanbrengen van halfverharding, lengtemarkering op fietspaden en het plaatsen van terminals aan het begin van geleiderails. Maatregelen die bij huidige investeringen toegevoegd kunnen worden zijn bijvoorbeeld het toevoegen van rijrichtingscheiding bij een reconstructie van een bestaand kruispunt, het realiseren of aanpassen van een fietsoversteek bij kruispunten en het realiseren van een obstakelvrije berm of indien anders niet haalbaar het juist afschermen van obstakels die niet verwijderd kunnen worden.

Het ROVZ zal op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar de Staat van de Verkeersveiligheid met haar samenwerkingspartners de uitvoeringsagenda SPV continueren en accenten aanbrengen. Belangrijke onderwerpen die uit het SWOV-rapport komen zijn de kwetsbare verkeersdeelnemers (fietsers), met name de jongeren en senioren.

Over onze te zetten stappen gaan we de komende tijd ook graag met u in gesprek. Allereerst lichten wij de resultaten van deze onderzoeken graag aan u toe via een informatiesessie. Wij zullen met de Statengriffie bezien op welke termijn een dergelijke informatiesessie mogelijk is. Gedurende dit proces willen we u ook betrekken door u uit te nodigen voor een werksessie. Wij voorzien dat beide sessies in het najaar georganiseerd zullen worden. De aangescherpte aanpak en prioritering van infrastructurele maatregelen voor wat betreft de provinciale infrastructuur zal uiteindelijk bij u als Provinciale Staten ter vaststelling voor komen te liggen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter

drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Bijlagen:

1. De Staat van de Verkeersveiligheid Zeeland 2023 door SWOV
2. Verkeersveiligheidsonderzoek N-wegen Provincie Zeeland door Arcadis

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.